

DOI: <https://doi.org/10.32653/CH193676-690>

Research paper

Giorgi T. Macharashvili
Dr. Sci, Junior Researcher
Giorgi Tsereteli Institute of Oriental Studies (Ilia State University), Tbilisi, Georgia
gi.machara@gmail.com

RHYMED HISTORICAL TEXTS: BIBLIOGRAPHY OF GEORGIAN MANUSCRIPTS

Abstract. Historical fiction and rhymed history are two distinct genres of literature that deal with historical events and characters, but their approaches to history are different. Rhymed history, as a type of poetry, presents historical events in verse form, prioritizing historical accuracy, while in historical fiction, the story itself is fictional, with invented characters, events and scenarios. Georgian literature contains many poetic works of various genres, including rhymed historical texts. Rhymed history was widespread in Georgia, especially from the 18th century. The poetic form makes historical events more memorable. As a result, rhymed history was used to teach children. These texts are typically written in ballad form and usually include simplified versions of historical events. Rhymed history represents a transitional stage between literature and folklore. It is not easy to find rhymed historical texts in catalogues of Georgian manuscripts. Thus, we decided to prepare this work. A bibliography of Georgian rhymed historical texts is published for the first time.

Keywords: Georgia; Caucasus; Historical Sources; Ancient World History; Medieval History; New history; Georgian Literature

For citation: Macharashvili G.T. Rhymed Historical Texts: Bibliography of Georgian Manuscripts. *History, Archeology and Ethnography of the Caucasus*. 2023. Vol. 19. N. 3. P. 676-690. doi. org/10.32653/CH193676-690

DOI: <https://doi.org/10.32653/CH193676-690>

Исследовательская статья

Маджарашвили Георгий Тамазович
д.и.н., младший научный сотрудник
Институт востоковедения имени Георгия Церетели (Государственный университет Или),
Тбилиси, Грузия
gi.machara@gmail.com

РИФМОВАННЫЕ ИСТОРИЧЕСКИЕ ТЕКСТЫ: БИБЛИОГРАФИЯ ГРУЗИНСКИХ РУКОПИСЕЙ

Аннотация. Историческая художественная литература и рифмованная история — это два разных литературных жанра, которые имеют дело с историческими событиями и персонажами, но их подходы к истории различны. Рифмованная история — это тип поэзии, в которой исторические события рассказываются в стихотворной форме с упором на историческую точность, в то время как в исторической художественной литературе сама история является вымышленной и включает в себя выдуманных персонажей, события или сценарии. В грузинской литературе много поэтических произведений разных жанров и среди них – рифмованные исторические тексты. Рифмованные тексты были широко распространены в Грузии, особенно с XVIII в. Рифмованный стих делает исторические события более запоминающимися. Из-за этого рифмованная история часто использовалась для обучения детей. Она часто пишется в форме баллады и обычно включает упрощенные версии исторических событий, часто завершаясь моральным уроком. Исторические стихи представляют собой переходную ступень между литературой и фольклором. В каталогах грузинских рукописей найти рифмованные исторические тексты непросто. Поэтому мы решили подготовить эту работу. Библиография грузинских рифмованных исторических текстов публикуется впервые.

Ключевые слова: Грузия; Кавказ; исторические источники; история Древнего мира; Средневековая история; Новая история; грузинская литература

Для цитирования: Маджарашвили Г.Т. Рифмованные исторические тексты: библиография грузинских рукописей // История, археология и этнография Кавказа. 2023. Т. 19. № 3. С. 676-690. doi.org/10.32653/CH193676-690

Foreword

In the last decades, significant steps have been taken to prepare and publish field bibliographies of Georgian manuscripts. From 2004 to 2012, Enriko Gabidzashvili published six volumes of *Translated Works of Ancient Georgian Literature: Bibliography*, and in 2015, *Old Georgian Original Ecclesiastical Literature and Bibliography of Different Branches of the Compositions*. These bibliographic works cover many genres of Georgian literature (hagiography, ascetics, homiletics, hymnography, bibliology, exegetics, apocrypha, canonics, dogmatics, and polemics) but do not include historical writings. We decided to fill this existing gap and started to prepare a bibliography that would fully include historical works presented in Georgian manuscripts, both original and translated. The study of medieval Georgian historical writing and manuscript heritage has a long history, but until now, we have not had such a bibliography. The present paper is one part of this work.

The necessity to compile this bibliography is evident since most catalogues of Georgian manuscripts do not meet modern academic criteria, some even lack indexes, which makes it difficult to find rhymed historical texts in them.

Georgian literature contains a large number of rhymed texts, especially in the period of Late Renaissance (XVI-XVIII cc.). Among them are biblical books (*Genesis* by Dimitri Bagrationi, *Old Testament* and *New Testament* by Vakhushti Bagrationi, *Psalm of King David* by Grigol Mukhraneli); dogmatic and polemical writings (*Symbol of Faith* by David Bagrationi, *The Anti-Islamic Polemical Treatise* by Iakob Shemokmedeli); hagiographic works (*The Martyrdom of St. George* by Datuna Kvariani, *The Life of St. Eustathius* by Ivane Gvaramadze, *Balavariani*, *The Martyrdom of St. Marina*, *The Life of St. Alexis the Man of God* and *The Life of St. Nino* by various authors); ascetics and homiletics (*The Ladder of John the Sinai* by Anton the First, *The Teaching of the Seven Deadly Sins* by Ioane Petritsi, *Description of Hell* by an unknown author); liturgical texts (*Menaion* by Parmen the priest, *Church calendar* by Ioane Petritsi, *Anathems against of all heresiarchs* by Abuserisdze Tbeli; *Our Father* by an unknown author). There are also astrological treatises, secular writings, and historical texts in verse form. In the Middle Ages, when most of the population was illiterate, the rhymed versions of these texts made them more memorable. Some rhymed histories belong to auxiliary historical disciplines, and some are biographies. Rhymed compositions are a transitional step between literature and folklore.

Catalogues of Georgian manuscripts contain many poems written on historical themes. Many of them have not been thoroughly studied. It is often impossible to determine whether a particular poem is a historical work or not because the catalogs of Georgian Manuscripts contain scant information. For this reason, the first edition of our bibliography cannot be impeccable and may be revised in the future.

We have not included in our bibliography poetic works, that are devoted to historical themes but do not represent historical works. Such, for example, is *The Battle of Georgian princes, nobles and peasants with Dagestanis and Chechens in 1844* by Nikoloz Baratashvili, his own *Fate of Georgia*, poems of Alexander Chavchavadze, Chakhrukhadze, Ioane Shavteli and others.

In the bibliography, we first refer to the collections of K. Kekelidze Georgian National Centre of Manuscripts (A, H, Q, S), then to other Funds and Collections. If a poem has different title in the manuscripts, we separate the alternative title with a slash (/). In the case when the date of a manuscript is not given in the catalogues (for example, H 1127), we do not indicate it here either. Sometimes rare characters are used in manuscript codes (e.g., S 951[Ⓢ]). In this case, we transfer such code without changes to the bibliography. Catalogues of Georgian manuscripts sometimes indicated “recto” and “verso”, the number of pages of the manuscript, or just the number of folios. Accordingly, we use *r*, *v*, *p.*, *pp.*, and *fol.* in the relevant cases. In the case of unpublished catalogues (references 2, 13 and 29), we cannot indicate pages. The technical parameters of the manuscripts (cover, page size, writing type, ink colour, etc.) are not given in our bibliography since these data are presented in catalogues. If the authors or/and titles are not indicated in the manuscript but established by the researchers, they are enclosed in square brackets.

Abbreviations

A – Korneli Kekelidze Georgian National Centre of Manuscripts, Fund A (Collection of Georgian manuscripts from Ecclesiastical museum)

AR – Collection of Georgian Manuscripts of the National Archives of Georgia

FR – Korneli Kekelidze Georgian National Centre of Manuscripts, Catalog of Fragments

GM – Collection of Georgian Manuscripts of Sergi Makalatia Gori Historical and Ethnographical Museum

H – Korneli Kekelidze Georgian National Centre of Manuscripts, Fund H (Former collection of historical and ethnographical society of Georgia)

KM – Collection of Georgian Manuscripts of Niko Berdzenishvili Kutaisi State Historical Museum

LM – Collection of Georgian Manuscripts of Giorgi Leonidze State Museum of Georgian Literature

OB – Oxford University, the Wardrop Collection of the Bodleian Libraries

Q – Korneli Kekelidze Georgian National Centre of Manuscripts, Fund Q (new collection)

RP – Collection of Georgian Manuscripts of the Institute of Oriental Manuscripts of the Russian Academy of Sciences (Petersburg).

S – Korneli Kekelidze Georgian National Centre of Manuscripts, Fund S (Collection of former Society for spreading literacy among Georgians)

Bibliography

აბაშიძე გიორგი, ოდა მეფე ვახტანგ VI-ს

Abashidze Giorgi, Ode to King Vakhtang VI, MS: **RP E102 (E134)** (XIX c.), 2 fol. [14: 182].

ბაგრატიონი ანტონ (კათალიკოსი, I), მარტირიკა

Bagratiioni Anton (Catholicos, I), Martirika, MSS: **A 1484** (1806 yr.), pp. 1-294; **H 907** (1821 yr.), 1r-149r; **Q 11** (1787 yr.), 1r-56v; **Q 12** (fragment, XVIII c.), 1r-8v; **Q 78**

(1768 yr.), 2r-340v; **S 1272** (1768-1769 yrs.), pp. 1-826; **S 2988** (1790 yr.), 5r-215r; **S 3638** (1799 yr.) 1r-111r; **RP M52 (M44)** (1840 yr.), 232 fol. Note: “Martirika” contains 20 texts, including 17 martyrdoms of Georgian saints, and three martyrdoms of Armenian saints. Each text is preceded by an Iambic dedicated to the corresponding saint. “Martirika” is preceded by preface in a form of the 22-verse poem [5: 132; 8: 236-237; 9: 110-116; 14: 152; 16: 99; 23: 23-24; 25: 276-283; 28: 12-13].

ბაგრატიონი ანტონ (კათალიკოსი, I), წყობილსიტყვაობა

Bagrationi Anton (Catholicos, I), Tskobilsitkvaoba, MSS: **A 602** (XIX c.), 1r-119r; **A 638** (1810 yr.), 19r-147r; **H 192** (1781 yr.), 1r-108r; **H 225** (1802 yr.), 1v-108v; **H 383** (1825 yr.), 1r-103v; **H 2117** (XIX c.), 1r-133v; **H 2152** (1808 yr.), 10r-112v; **H 2307** (1800 yr.), pp. 1-264; **Q 617** (1810 yr.), 9r-109v; **S 1** (1745 yr.), 1r-105v; **S 121** (1820 yr.), pp. 21-289; **S 346** (XVIII c.), pp. 25-233; **S 1477** (1787 yr.), 14r-142v; **S 3685** (1797 yr.), 10r-128r; **S 4774** (1792 yr.), 11r-132r; **RP E65 (E79)** (1840 yr.), 140 fol. [2: 14: 173; 16: 344; 26: 110].

ბაგრატიონი არჩილ (იმერეთის მეფე, II), არჩილიანი

Bagrationi Archil (King of Imereti, II), Archiliani, MSS: **Q 1539** (XIX-XX cc.), 38v-41r; **OB 12** (fragment, XIX c.), 34 fol. [14: 63; 29]

ბაგრატიონი არჩილ (იმერეთის მეფე, II), თეიმურაზიანი / თეიმურაზ პირველის ცხოვრება / გაბასება თეიმურაზისა და რუსთველისა

Bagrationi Archil (King of Imereti, II), Teimuraziani / The Life of King Teimuraz I / The Dialogue between Teimuraz and Rustveli, MSS: **A 1256** (XIX c.), 2r-v; **Q 561** (XIX c.), 1r-102v; **S 6** (XIX c.), 13v-14v; **S 418** (XVIII c.), pp. 1-177; **S 424** (XVIII c.), pp. 3-171; **S 1537** (1838 yr.), 21r-22r; **S 1543** (XIX c.), 4r-63v; **S 1544** (1841 yr.), pp. 1-135; **S 1729** (1809 yr.), pp. 1-203; **S 3700** (XIX c.), pp. 1-162; **S 3708** (XVIII c.), 1v, 154v; **S 4921** (XVIII c.), 59r-60v; **OB 12** (fragment, XIX c.), 34 fol.; **RP H42 (H35)** (1838 yr.), 110 fol. [6: 40; 7: 10-11, 521, 538-539; 9: 194, 209-210, 211; 10: 162; 14: 63; 15: 155-156; 29: 338-339, 346, 353; 33: 304].

ბაგრატიონი არჩილ (იმერეთის მეფე, II), თქმული მეფის არჩილისანი ნაზარალიხანზედ

Bagrationi Archil (King of Imereti, II), Speech of King Archil about Nazaralikhani, MS: **H 153** (XIX c.), pp. 218-220 [24: 107].

ბაგრატიონი არჩილ (იმერეთის მეფე, II), მეფეთა საქებელნი და სამხილებელნი

Bagrationi Archil (King of Imereti, II), Praising and Exposing of Kings, MSS: **S 1544** (1841 yr.), pp. 158-173; **S 1729** (1809 yr.), pp. 148-163 [5: 353; 15: 155-156].

ბაგრატიონი არჩილ (იმერეთის მეფე, II), პირველის მეფის თეიმურაზისაგან თქმული გლოვა დედოფლისათვის

Bagrationi Archil (King of Imereti, II), The Lamentations of King Teimuraz the First for the Queen, MSS: **S 1512** (1821-1823 yrs.), 45r-47r; **S 3704** (1808 yr.), pp. 45-47; **AR 396** (1839 yr.), 15v [5: 257, 261-262; 9: 200, 203-204; 21: 46, 47].

ბაგრატიონი არჩილ (იმერეთის მეფე, II) , საქართველოს ზნეობანი

Bagrationi Archil (King of Imereti, II), *The Manners of Georgia*, MSS: **A 1164** (XIX c.), 91r-92v; **A 1256** (XIX c.), 1r-2r; **H 153** (XIX c.), pp. 192-206; **H 1193** (1766 yr.), 145v-152v; **Q 548** (XVIII c.), 120r-128v; **Q 770** (XVIII c.), 1r-4v; **S 395** (XVIII c.), pp. 18-39; **S 424** (XVIII c.), pp. 249-268; **S 1511** (1821-1823 yrs.), 54r-68r; **S 1544** (1841 yr.), pp. 135-149; **S 1547** (XIX c.), pp. 208-227; **S 1729** (1809 yr.), pp. 125-139; **S 3704** (1808 yr.), pp. 177-189; **S 4921** (XVIII c.), 47r-59r; **AR 1446/201** (XVIII-XIX cc.), 67r-72r; **KM 552** (XIX c.), 8v-10r [4: 9; 5: 251, 253, 353; 6: 31, 216-217; 7: 493-494, 538, 540; 9: 200, 203; 10: 162; 15: 4, 155-156; 24: 106; 31: 168-169; 32: 139-140; 33: 215, 226-227, 304].

ბაგრატიონი არჩილ (იმერეთის მეფე, II) , ძველთა და ახალთ საქართველოს მელექსეთ სახელნი შაირად ნათქვამი მეფის თეიმურაზ პირველისაგან

Bagrationi Archil (King of Imereti, II), *The names of old and new Georgian poets, spoken in verse by King Teimuraz the First*, MSS: **H 153** (XIX c.), pp. 240-242; **Q 1045** (1861, 1877, 1878 yrs.) 295r-296v; **S 1512** (1821-1823 yrs.), 175r-176v; **AR 396** (1839 yr.), 5r [5: 257, 279; 21: 46; 24: 107; 29].

ბაგრატიონი გრიგოლ, ქართველ მეფეთა თავგადასავალი

Bagrationi Grigol, *A History of the life of Georgian Kings*, MS: **RP E79 (E156)** (fragment, XIX c.), 8 fol. [14: 183].

ბაგრატიონი დიმიტრი, წამება ქეთევან დედოფლისა / ქეთევან დედოფლის შესხმა

Bagrationi Dimitri, *The Martyrdom of Queen Ketevan / Panegyric to Queen Ketevan*, MSS: **A 704** (XIX c.), 1r-11r; **A 771** (XVIII-XIX cc.), 24r-28r; **A 1243** (XIX c.), 1v-12v; **H 33** (XIX c.), 16r-24v; **H 170** (XIX c.), 6r-18r; **H 187** (1854 yr.), 29r-37r; **H 391** (1822 yr.), 37r-44v; **H 475** (1857 yr.), 1r-15r; **H 782** (XIX c.), 1r-12v; **H 845** (XIX c.), 1r-10r; **H 1013** (XIX c.), 23r-33v; **H 1127**, 56r-63v; **H 2655** (XIX c.), 4 fol.; **H 3154** (XIX c.), 2r-4v; **Q 1540** (XIX c.), 35r; **S 233a** (XIX c.), pp. 1-18; **S 233b** (XIX c.), pp. 1-25; **S 1599** (XIX c.), 1r-5v; **S 2433** (1824 yr.), 36v-46r; **S 4539** (XIX c.), 1r-15v; **S 4540** (1826 yr.), 1r-7r; **S 4975** (XIX c.), 19r-26v; **AR 1446/87** (1819 yr.), 22r-30v; **AR 1446/167** (XIX c.), 25r-36r; **AR 1446/254** (XVIII-XIX cc.), 3r-19r; **KM 637** (XIX c.), 29 fol.; **KM 664** (1861 yr.), 29 fol.; **KM 665** (XIX c.), 10 fol.; **LM 12951-x** (XIX c.), 6r-v; **RP E80 (E156c)** (XIX c.), 1r-12v. Note: The poem is written in 16-line tail-rhyme “shairi” form and contains 94 strophes [2; 3: 396; 4: 279-280, 390, 391, 393; 7: 236-237; 9: 325-326; 10: 286; 14: 173-174, 182; 15: 61, 253, 255; 17: 317-318; 18: 263, 265; 19: 176; 22: 104, 437; 24: 28, 120, 130-131, 291-292, 346; 25: 167, 222; 29; 31: 259-276, 313-314; 32: 10, 110; 33: 297-298; 34: 531-532].

ბაგრატიონი დიმიტრი , თქმული კნიაზ პეტრე ბაგრატიონზედ

Bagrationi Dimitri, *About Prince Petre Bagrationi*, MS: **Q 1540** (XIX c.), 35v [29].

ბაგრატიონი ვახტანგ (ქართლის მეფე, VI), მოკლედ გამოსახსნელი ამბავი წიგნი მეორე რომის კეისრებისა, სხვათა მეფეთა, მთავართა და მკედართ მთავრებისა, მეფის ვახტანგისაგან ლექსად თქმული

Bagrationi Vakhtang (King of Kartli, VI), *A short story the Roman Caesars, other kings, princes and commanders, told in verse by King Vakhtang (Second Book)*, MS: S 4500 (1733 yr.), pp. 155-210 [9: 311-312].

ბაგრატიონი ვახტანგ (ქართლის მეფე, VI), ოდესცა ქართლით იჭმეს მეფე ვახტანგ ისპანად და მიიწივა წინაშე სპარსთა მეფისა აწვევდენ მამულისა სჯულისა დატევებად და ღვთის მოყვარე მეფე ესე არა არიდა მძლავრისა მის ბრძანებასა ამისთვის პატიმრად წარავლინეს და მუნ მყოფობას შინა იწყო წერად ესრეთ რათამცა არა შეეპყრა ურვათა სევდიანობასა და ესრეთითა წესითა იქარვებდა პირველისა მის დიდებულებასა არქონასა ნაღვლიანობას მრავალჟამიერ ყოს უფალმა

Bagrationi Vakhtang (King of Kartli, VI), *When King Vakhtang was summoned from Kartli to Isfahan and came to the Persian king, [who] forced him to renounce the religion of his fathers/fatherland, and this God-loving king did not obey the order of that oppressor, for this he was put in prison, where he began to write this...*, MSS: H 1048 (XIX c.), 15v-16r; S 526 (XIX c.), p. 21; AR 1446/138 (XVIII c.), 16r-v; AR 1446/297 (XVIII-XIX cc.), 110r-v; GM 23/4557 (XVIII c.), 35r-v [3: 171-172; 4: 441, 443-444; 7: 592; 12: 49-51; 32: 43].

ბაგრატიონი ვახტანგ (ქართლის მეფე, VI), სამეფოსაგან კიდევან ქმნული, საღბუნად გულის წყლულებათათვის მკურნალ თავისა თვისისათვის იქმნების და სწერს ესერედ

Bagrationi Vakhtang (King of Kartli, VI), *The [King], removed from [his] kingdom, to soothe the pain of his heart, does and writes the following*, MSS: H 153 (XIX c.), pp. 7-22; H 1048 (XIX c.), 5v-15v; AR 1446/138 (XVIII c.), 5r-15v; GM 23/4557 (XVIII c.), 12v-24r [3: 140; 12: 49-50; 24: 106; 32: 43].

ბაგრატიონი ვახტანგ (ქართლის მეფე, VI), [კაემანი] მოცალებობასა შინა მყოფსა ჭმუნვა ნაღვლისა მაქარვებლად იწერების საქართველოს მეფის მიერ უგლისა ვახტანგისაგან, დიდსა ქალაქსა მოსკოვსა შინა

Bagrationi Vakhtang (King of Kartli, VI), *This [text] is written by King Vakhtang of Georgia, in the great city of Moscow, to relieve sorrow during his rest*, MSS: H 1048 (XIX c.), 16v-17r; AR 1446/297 (XVIII-XIX cc.), 110v-111v [4: 441, 444; 32: 43-44].

ბაგრატიონი ვახტანგ (ქართლის მეფე, VI), ქართლის გინა ტფილისის ქება
Bagrationi Vakhtang (King of Kartli, VI), *Praise of Kartli or Tbilisi*, MS: LM 20847-x (XIX c.), 2r-8v [17: 287].

ბაგრატიონი თეიმურაზ (კახეთისა და ქართლის მეფე, I), გრემის სასახლის ქება

Bagrationi Teimuraz (King of Kakheti and Kartli, I), *Praise of Gremi Castle*, MSS: H 1193 (1766 yr.), 166v-167r; H 1290 (XIX c.), 69r; S 418 (XVIII c.), pp. 179-180; S 536 (XVIII c.), 6v-7r; S 1508 (1787 yr.), pp. 196-197; S 1512 (1821-1823 yr.), 11v-12r; S 3704 (1808 yr.), p. 191; S 3706 (XIX c.), 94r-v; AR 1446/201 (XVIII-XIX cc.), 83r; AR

1446/290 (XVIII-XIX cc.), 27r-v [4: 11, 425, 427; 5: 245-246, 257, 258; 7: 521, 603; 9: 200, 204, 206, 207; 32: 140-141, 241].

ბაგრატიონი თეიმურაზ (კახეთისა და ქართლის მეფე, I), ოდეს მეფე თეიმურაზ დავით გარეჯას მიბძანებულა, მეფის თამარის სახე უნახავს, მის მუნასიბად უთქვამს

Bagratiuni Teimuraz (King of Kakheti and Kartli, I), *When King Teimuraz came to David Gareja, and saw the face of Queen Tamar, he said this* impromptu, MSS: A **1735** (XVIII c.), 98v-99r, 106r; S **1508** (1787 yr.), p. 211; S **4921** (XVIII c.), 36v [5: 245-246; 10: 162; 23: 197, 198].

ბაგრატიონი თეიმურაზ (კახეთისა და ქართლის მეფე, I), ქება და გალობა ჳელმწიფისა მეფის ალექსანდრესი და დედოფლის ნესტან-დარეჯანისა

Bagratiuni Teimuraz (King of Kakheti and Kartli, I), *Praise and Chant to Sovereign King Alexander and Queen Nestan-Darejani*, MM: S **1508** (1787 yr.), pp. 179-185; S **1511** (1821-1823 yrs.), 51r-58r; S **3706** (XIX c.), 86v-89v; S **4921** (XVIII c.), 26r-29r [5: 245-246, 251, 253; 9: 206, 207].

ბაგრატიონი თეიმურაზ (კახეთისა და ქართლის მეფე, I), შვიდთა კრებათათვის

Bagratiuni Teimuraz (King of Kakheti and Kartli, I), *On the Seven [Ecumenical] Councils*, MSS: A **1208** (XVIII c.), 7r; A **1735** (XVIII c.), 104r-106r; H **1020** (XIX c.), 151v-154v; S **342** (1773 yr.), pp. 176-181; S **536** (XVIII c.), 1r-2v; S **1103** (1780 yr.), pp. 150-154; S **1615** (XIX c.), 37v-39r; S **4921** (XVIII c.), 34r-36v; S **5280** (1852 yr.), 8 fol.; AR **1446/290** (XVIII-XIX cc.), 33r-35r [4: 425, 427;

7: 395, 603, 645-646; 10: 162; 11: 204; 15: 302, 306; 23: 197, 198; 32: 18-19; 33: 274-275].

ბაგრატიონი თეიმურაზ (კახეთისა და ქართლის მეფე, I), წამება ქეთევან დედოფლისა

Bagratiuni Teimuraz (King of Kakheti and Kartli, I), *The Martyrdom of Queen Ketevan*, MSS: A **1242** (XIX c.), 1r-10r; H **170** (XIX c.), 22r-32r; H **193** (XIX c.), pp. 1-20; H **1193** (1766 yr.), 166v-167r; H **1214** (fragment, 1841yr.), 11r-17r; H **1219** (XIX c.), 2v-4r; H **1288** (1831), 2r-19v; Q **1578** (XVIII c.), 40r; S **233a** (XIX c.), pp. 3-18; S **233b** (XIX c.), pp. 1-25; S **342** (1773 yr.), pp. 257-274; S **403** (XVIII c.), 1r-8r; S **1103** (1780 yr.), pp. 204-219; S **1203** (1826 yr.), 4r-12r; S **1508** (1787 yr.), pp. 211-230; S **1511** (1821-1823 yrs.), 159r-168v; S **3723** (XIX c.), 29r-37r; S **5126** (1846-1848 yrs.), 44v-54v; AR **396** (1839 yr.), 27v; AR **509** (1816 yr.), 63v-76r; AR **1446/254** (XVIII-XIX cc.), 1r-5r; AR **1446/290** (XVIII-XIX cc.), 27v-33r; GM **24/125** (1840 yr.), 48v-57r; RP **E27 (E64; G80)** (XVIII-XIX cc.), 44r-53v [4: 334, 425, 427; 5: 93, 245-246, 251, 255; 7: 236-237, 395, 397, 505, 645, 647; 9: 223, 225; 11: 90;

12: 51-52, 54; 21: 46, 47, 118-119; 24: 120; 29; 32: 140-141, 164, 167; 33: 297; 34: 612].

ბაგრატიონი თეიმურაზ (კახეთის მეფე, II), თავგადასავალი

Bagratiuni Teimuraz (King of Kakheti, II), *A History of the life / Teimuraz and Erekle in Kandahar*, MS: AR **1446/201** (XVIII-XIX cc.), 48v-49v [4: 6].

ბარათაშვილი მამუკა, ქება მეფის ბაქარისა

Baratashvili Mamuka, *Panegyric of King Bakar*, MS: **RP E87 (E156)** (XVIII c.), 11 fol. Note: The manuscript contains first redactions of complete texts of odes [14: 182].

გაბაშვილი ბესარიონ (ბესიკი), რუხის ბრძოლა / სოლომონ მეფის ბრძოლა აფხაზებთან

Gabashvili Besarion (Besiki), *The Battle at Rukhi / The Fight of King Solomon with the Abkhazs*, MSS: **A 3723** (XIX c.), 21r-25v; **H 1150** (XIX c.), 1r-4v; **H 2536** (XIX c.), 9r; **H 2537** (XIX c.), 4r; **H 2600** (XIX c.), 1r-5v; **Q 731** (1839 yr.), 1v-8r; **S 951v** (XIX c.), 1r-7r; **S 5212** (XIX c.), 2v-10r; **RP E11 (C24; E100)**, (XVIII-XIX cc.), 2 fol.; **RP H62 (H54a)**, (XVIII-XIX cc.), 8 fol. [6: 187-188; 7: 620; 9: 224; 11: 167; 14: 183; 22: 28, 63; 32: 123].

გურამიშვილი დავით, ქართლის ჭირი

Guramishvili Davit, *Georgia's Afflictions*, MSS: **S 103** (1822 yr.), 8r-147v; **RP M34 (?23; M36)**, (XIX c.), 145 fol.; **RP H43 (H37)**, (1839 yr.), 115 fol. Note: this is a part of David Guramishvili's "*Davitiani*" [7: 103-104; 14: 173].

დადიანი გრიგოლ, ნაპოლეონი

Dadiani Grigol, *Napoleon*, MS: **RP E 93 (E 156)**, (XIX c.), 2 fol. Note: the author uses a pseudonym "Ioane Gegechkori" [14: 184].

დადიანი გრიგოლ, რუხის ბრძოლა, ანუ ცხოვრება მეფე სოლომონისა

Dadiani Grigol, *The Battle at Rukhi, i.e. Life of King Solomon*, MS: **RP E 81 (E 156)**, (XIX c.), 24 fol. Note: the author uses a pseudonym "Ioane Gegechkori" [14: 184].

ერისთავი გიორგი, მოწოდება ივერთა მამულის დაცვისათვის, დროსა სპარსთა შემოსვლისასა საქართველოს სამძღუართა შინა სტიხთ ქმნილება

Eristavi Giorgi, *An appeal to Georgians to defend their Fatherland during the Persian invasion in Georgia, told in verse*, MS: **Q 1091** (1878 yr.), 178r-182v [29].

კოპაძე სიმონ, პოემა

Kopadze Simon, *Poem*, MS: **RP E101 (E134c)** (XIX c.), 2 fol. Note: the poem is dedicated to King Archil. The poem contains 34 strophes. It is written in "shairi" form [14: 182].

ლარაძე პეტრე, გალექსილი ქართლის ცხოვრება / დავით ბაგრატიონთა დიდი მატთანე

Laradze Petre, *Rhymed Life of Kartli / Large Chronicle of Davit[ian]-Bagrationis*, MSS: **H 2158** (XIX c.), 1r-133r (first variant); **H 2158** (XIX c.), 134r-205v (second variant). Note: "Davit[ian]-Bagrationis" means that Bagrationis are descendants of King and Prophet David [26: 113-114].

ლარაძე პეტრე, იოანე გრიგოლის ძე ბაგრატიონისადმი მიძღვნილი შესხმა

Laradze Petre, *Panegyric to Ioane Grigolis-dze Bagrationi*, MS: **RP H49/1-2(H53)** (XIX c.), 2 fol. [14: 183].

ლეონიძე დავით, ელიავა

Leonidze David, *Eliava*, MS: A 1728 (1896 yr.), 1r-5r. Note: The poem tells about the stay of King Solomon of Imereti in Trabzon [23: 187].

მაყაშვილი სვიმონ, წელსა ჩყვ (1806), თვესა ფებერვალსა, იწ (18) დღესა თქმული...

Makashvili Simon, *Spoken in 18th February of 1806 year...*, MS: A 1131 (1810 yr.), 1r-8r [33: 166-167].

ორბელიანი პაპუნა, ქებანი მეფეთანი

Orbeliani Papuna, *Praise of Kings*, MS: Q 1157 (1765 yr.), 75r-82r [29].

ორბელიანი პაპუნა, შეჭირვებანი ქართლისანი

Orbeliani Papuna, *The Troubles of Kartli*, MS: Q 1157 (1765 yr.), 85r-90r [29].

სააკაძე იოსებ (თბილელი), დიდმოურავიანი / ამბავი გალექსით გარდათარგმნილი დიდის მოურავის გიორგის ძისა შაუშისა, რომელი იყო ტფილისისა, ქცხინუალისა და კავკაიის მთის მდავლეთისა მოურავი, კაცი ძლიერი, საკელოვანი, ჰაეროვანი და ომისა ფრიად შემმართებელი, რომელიცა დაშვრა დიდითა შრომითა საქართველოსა ზედა ქართლსა და კახეთსა, რომელმანცა მრავალგზის განათავისუფლნა საქართველო ყიზილბაშისა მეორისა შაჰაბაზისაგან აოხრებასა და იყო მთავარი ქართლის სამეფოსა შინა, მდიდარი ფრიად

Saakadze Ioseb (Tfileli), *Didmouraviani / The rhymed Story about Sh[i]aush, the son of the Grand Vizier Giorgi...*, MSS: A 1125 (XIX c.), 70r-117v; A 1378 (XVIII c.), 1r-20v; H 612 (1854 yr.), p. 1; H 1757 (XIX c.), 65r-111v; H 2555 (fragment, XVIII c.), 1r-5r; H 3222i (fragment, XIX c.), 4 fol.; S 15 (XVII c.), 1r-123r; S 101 (XIX c.), 65r-112v; S 111 (XIX c.), 57r-102r; S 951^წ (XIX c.), 1r-v; S 1536 (1765-1775 yrs.), 92r-120v; S 2392 (XIX c.), 116r-151v; S 4629 (XIX c.), 1r-110r; S 5233 (XVII-XVIII cc.), 1r-2v; FR 136 (XVIII c.), 2 fol.; GM 25/127 (1855, 1857 yrs.). 50 fol. [5: 337, 338; 7: 24-25, 101, 126, 621; 10: 70; 11: 178; 13; 15: 237; 18: 343; 22: 36-37, 461; 25: 90; 27: 188; 33: 146-147, 463].

სტრათემანი ვილგელმ, თეატრო ანუ ასპარეზი მატიანული

Wilhelm Stratemann, *Theater e.i. Arena of History*, MS: S 420 (1740 yr.), 13r-481v [7: 532-534].

ტლაშაძე იესე, კათალიკოს-ბაქარიანი

Tlashadze Iese, *Catholicos-Bakariani*, MSS: S 953 (XVIII c.), pp. 2-108; S 4909 (1890 yr.), pp. 1-108 [7: 624-625; 10: 155-156].

უცნობი ავტორი, [ალღუზ მეფის ბრძოლა]

Unknown Author, *Battle of King Alguz*, MS: H 2864 (XX c.), 2 fol. Note: it seems that the poem is a fragment of *Alguziani* [22: 256-257].

უცნობი ავტორი, გიორგი გურიელის ბრძოლის აღწერა

Unknown Author, *A Description of the Battle of Giorgi Gurieli*, MS: Q 736 (XVIII c.), 174r-v [6: 190-191].

უცნობი ავტორი, [იასე ნეფე მობძანდა]

Unknown Author, *[King Yase has come]*, MS: A 1268გ (XIX c.), 3v [33: 320, 321].

უცნობი ავტორი, ლეკთ მეფის შამილის ქურდულებ გამარჯვებასა ზედა სოფელს შილდაში

Unknown Author, *On the dishonest victory of Shamil, the king of Lezgians, in the village of Shilda*, MS: Q 192 (XIX-XX cc.), 2 fol. [28: 214].

უცნობი ავტორი, ლექსი აღა-მაჰმად ხანის ტფილისზე წამოსვლის შესახებ

Unknown Author, *A poem about Agha Muhammad Khan's campaign against Tbilisi*, MS: AR 518 (XIX c.), 9 fol. [21: 127].

უცნობი ავტორი, საჩხერის დაწვა

Unknown Author, *Burning of Sachkhere*, MS: A 1268გ (XIX c.), 1r-2r [33: 312-313].

უცნობი ავტორი, [უსათაურო ისტორიული პოემა ერეკლე მეორის პერიოდის შესახებ]

Unknown Author, *[An untitled Historical poem about the period of King Er-ekle II]*, MS: A 668 (fragments, XIX c.), 13 fol. [2; 19: 144].

უცნობი ავტორი, ქეთევან დედოფლის წამება

Unknown Author, *The Martyrdom of Queen Ketevan*, MS: A 771 (fragment, XIX c.), 23 fol. [19: 217].

უცნობი ავტორი, [ყვარელს ჯარი შეესია]

Unknown Author, *[Troops invaded in Kvareli]*, MS: A 1268გ (1885 yr.), 4v [33: 320, 321].

უცნობი ავტორი, შერიგება სვანებისა ლეხელებთან

Unknown Author, *Reconciliation of the Svans with the Ghebeles*, MS: H 2003ა (XIX c.), 11r-16r [26: 5].

უცნობი ავტორი, ცხოვრება წმინდა ნონოსი [A]

Unknown Author, *Life of Saint Nino [A]*, MS: A 1779 (XVIII c.), 1r-26r [23: 259].

უცნობი ავტორი, ცხოვრება წმინდა ნონოსი [B]

Unknown Author, *Life of Saint Nino [B]*, MS: H 1225 (XIX c.), 14r-32v [32: 170-171].

ფავლენიშვილი, ვახტანგიანი

Phavlenishvili, Vakhtangiani, MSS: **A 1125** (XIX c.), 1r-30v; **H 1757** (XIX c.), 1r-25v [27: 187; 33: 146].

ფაშვიბერტყაძე ფეშანგი, შაჰნავაზიანი

Peshangi Pashvibertkadze, Shahnavaziani, MS: **RP K17 (K14)** (XVII c.), 169 fol. Note: the manuscript contains colophons written by King Shahnavaz – Vakhtang V, and his family members [14: 181].

ფსევდოკალისტენე, ისტორია ალექსანდრეს მეფისა მაკედონიისა და ყოვლისა აღმოსავლეთისა, ჩრდილოეთისა და ყოვლისა სამხრეთისა და თვთმპყრობელისა მეფეთ მეფისა

Pseudo-Callisthenes, History of Alexander, king of Macedonia and autocratic the whole East, the North and the South (so-called The Alexander Romance), MSS: **AR 1446/123** (XVIII c.), 1r-225r [1: 127, 128; 20: 127].

ჩხატარასძე პეტრე, ალექსანდრიანი / ცხოვრება ალექსანდრე მაკედონელისა

Chkhatarasdze Petre, Aleksandriani / Life of Alexander of Macedon, MSS: **H 2418** (1859 yr.), 1r-160v; **Q 393** (XIX c.), 5r-143r; **Q 736** (XVIII c.), 3v-171v; **Q 1296**, 5r-141r; **S 355** (XVIII c.), pp. 1-323; **S 1514** (1789 yr.), pp. 1-245; **S 2841** (1871 yr.), 1r-111v; **S 3619** (1800 yr.), 11r-217v; **S 3623** (1857 yr.), 1r-85r; **KM 195** (XIX c.), 1r-160r; **KM 199** (XIX c.), 1r-142r. Note: in K195 has Decorations (simple headers) and inscriptions; in K199 text has missing parts, has Decorations (simple headers) and inscriptions [5: 301-302; 6: 189-191; 7: 412; 8: 200; 9: 75, 78-79; 26: 284-285; 28: 403-404; 29; 30: 359, 369-370].

ჯობინაშვილი ნიკონ, დაფიქრებულის ლუარსაბ მეფის მოგონება ქვაბთახევის მონასტერსა შინა

Djobinashvili Nikon, Thoughts and memories of King Luarsab [about past times] when he was in the monastery of Kvatakhevi, MS: **A 926** (XIX c.), 1r-2v, 3r-v [2].

[ჯობინაშვილი ნიკონ], [ოსთ მეფეებზე]

Djobinashvili Nikon, About Ossetian Kings, MSS: **A 925** (ca. 1980 yr.), 8r-9r; **A 1111** (1817 yr.), 249r [2; 33: 110]

Acknowledgment. This work was financially supported by Shota Rustaveli National Science Foundation of Georgia (SRNSFG). FR-18-18271 "Translated and Original Works of Ancient Georgian Historical Literature (Bibliography)".

Благодарность. Работа выполнена при поддержке Национального научного фонда Грузии имени Шота Руставели (SRNSFG). ФР-18-18271 «Переводные и оригинальные произведения древнегрузинской исторической литературы (библиография)».

REFERENCES

1. *Description of Georgian Manuscripts (Found of Manuscripts of the National Archives)*, 2, compiled and prepared for publication by Abzalava L., Asatiani K., Gabunia T., Kirvalidze M., Shengelia V., Chumburidze M. Tbilisi, 2018 (in Georgian).
2. *Description of Georgian Manuscripts: Collection A, of the Former Church Museum*, Volume 3 (NN 601-1040), compiled and prepared for printing by Asatiani K., Kiknadze L., Kavtaria M., Kajaia L., Tbilisi, 2011 (not printed, in Georgian).
3. *Description of Georgian Manuscripts (Found of Manuscripts of the National Archives)*, 1, compiled and prepared for publication by Asatiani K., Gabunia T., Gelasvili T., Kirvalidze M., Shengelia V., Chumburidze M. Tbilisi, 2016 (in Georgian).
4. *Description of Georgian Manuscripts (Found of Manuscripts of the National Archives)*, 3, compiled and prepared for publication by Asatiani K., Ebilashvili S., Shengelia V., Chumburidze M. Tbilisi, 2019 (in Georgian).
5. *Description of the Georgian Manuscripts Collection (S) of the former Society for the Spreading of Literacy among Georgians*, Volume 2, compiled and prepared for printing by Bakradze A., Bregadze T., Metreveli E., Shanidze M., Metreveli E. (ed.). Tbilisi, 1961 (in Georgian).
6. *Description of Georgian Manuscripts of New (Q) Collection*, Volume 2, compiled and prepared for printing by Bregadze T., Enukidze T., Kasradze N., Metreveli E., Kutateladze L., Sharashidze K., Abuladze I. (ed.). Tbilisi, 1958 (in Georgian).
7. *Description of the Georgian Manuscripts Collection (S) of the former Society for the Spreading of Literacy among Georgians*, Volume 3, compiled and prepared for printing by Bregadze T., Enukidze T., Kasradze N., Kutateladze L., Sharashidze K., Metreveli E. (ed.). Tbilisi, 1959 (in Georgian).
8. *Description of the Georgian Manuscripts Collection (S) of the former Society for the Spreading of Literacy among Georgians*, Volume 4, compiled and prepared for printing by Bregadze T., Kiknadze L., Kavtaria M., Kajaia L., Shanidze M., Sharashidze K., Chankiev T., Metreveli E. (ed.). Tbilisi, 1965 (in Georgian).
9. *Description of the Georgian Manuscripts Collection (S) of the former Society for the Spreading of Literacy among Georgians*, Volume 5, compiled and prepared for printing by Bregadze T., Enukidze T., Kiknadze L., Shanidze M., Chankiev T., Metreveli E. (ed.). Tbilisi, 1967 (in Georgian).
10. *Description of the Georgian Manuscripts Collection (S) of the former Society for the Spreading of Literacy among Georgians*, Volume 6, compiled and prepared for printing by Bregadze T., Kajaia L., Kutateladze L., Shanidze M., Chankiev T., Metreveli E. (ed.), Tbilisi, 1969 (in Georgian).
11. *Description of Georgian Manuscripts: Collection A, of the Former Church Museum*, Volume 1, Part 1, compiled and prepared for printing by Bregadze T., Kavtaria M., Kutateladze L., Metreveli E. (ed.). Tbilisi, 1973 (in Georgian).
12. *Description of the Georgian manuscripts of the Gori State Historical and Ethnographic Museum compiled and*

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Описание грузинских рукописей (Рукописный фонд Национального архива Грузии). Том 2 / составили и подготовили к печати Абзалова Л., Асатиани К., Габуния Т., Кирвалидзе М., Шенгелия В., Чумбуридзе М. Тбилиси, 2018 (на грузинском языке).
2. Описание грузинских рукописей: Коллекция А, бывшего Церковного музея. Том 3 (NN 601-1040) / составили и подготовили к печати Асатиани К., Кикнадзе Л., Кавтария М., Каджаия Л. Тбилиси, 2011 (не напечатанный, на грузинском языке).
3. Описание грузинских рукописей (Рукописный фонд Национального архива Грузии). Том 1 / составили и подготовили к печати Асатиани К., Габуния Т., Гелашвили Т., Кирвалидзе М., Шенгелия В., Чумбуридзе М., Тб., 2016 (на грузинском языке).
4. Описание грузинских рукописей (Рукописный фонд Национального архива Грузии). Том 3 / составили и подготовили к печати Асатиани К., Ебилашвили С., Шенгелия В., Чумбуридзе М., Тбилиси, 2019 (на грузинском языке).
5. Описание грузинских рукописей коллекции (S) бывшего Общества распространения грамотности среди грузинского населения. Том 2 / составили и подготовили к печати Бакрадзе А., Брегадзе Т., Метревели Е., Шанидзе М., под редакцией Метревели Е. Тбилиси, 1961 (на грузинском языке).
6. Описание грузинских рукописей новый (Q) коллекции. Том 2 / составили и подготовили к печати Брегадзе Т., Енукидзе Т., Касрадзе Н., Метревели Е., Кутателадзе Л., Шарашидзе К., под редакцией Абуладзе И. Тбилиси, 1958 (на грузинском языке).
7. Описание грузинских рукописей коллекции (S) бывшего Общества распространения грамотности среди грузинского населения. Том 3 / составили и подготовили к печати Брегадзе Т., Енукидзе Т., Касрадзе Н., Кутателадзе Л., Шарашидзе К., под редакцией Е. Метревели. Тбилиси, 1959 (на грузинском языке).
8. Описание грузинских рукописей коллекции (S) бывшего Общества распространения грамотности среди грузинского населения, Том 4 / составили и подготовили к печати Брегадзе Т., Кикнадзе Л., Кавтария М., Каджаия Л., Шанидзе М., Шарашидзе К., Чанкиев Ц., под редакцией Метревели Е. Тбилиси, 1965 (на грузинском языке).
9. Описание грузинских рукописей коллекции (S) бывшего Общества распространения грамотности среди грузинского населения, Том 5 / составили и подготовили к печати Брегадзе Т., Енукидзе Т., Кикнадзе Л., Шанидзе М., Чанкиев Ц., под редакцией Метревели Е. Тбилиси, 1967 (на грузинском языке).
10. Описание грузинских рукописей коллекции (S) бывшего Общества распространения грамотности среди грузинского населения, Том 6 / составили и подготовили к печати: Брегадзе Т., Каджаия Л., Кутателадзе Л., Шанидзе М., Чанкиев Ц., под редакцией Метревели Е. Тбилиси, 1969 (на грузинском языке).
11. Описание грузинских рукописей: коллекция А, бывшего Церковного музея, Том 1, Часть 1 / составили и подготовили к печати Брегадзе Т., Кавтария М.,

prepared for publication by Bregadze T. and Kakhbrishvili T. Tbilisi, 2002 (in Georgian).

13. *Catalogue of fragments of Korneli Kekelidze Georgian National Centre of Manuscripts*. Book 1, compiled by various authors in 1978-1989 years (not published, in Georgian).

14. *The Georgian Manuscript Book Abroad*, compiled by Chkhikvadze N., Karanadze M., Kekelia V., Shatirishvili L., Chkhikvadze N. (ed.). Tbilisi, 2018 (in Georgian and English languages).

15. *Description of the Georgian Manuscripts Collection (S) of the former Society for the Spreading of Literacy among Georgians*, Volume 3, compiled and prepared for printing by Enukidze T., Metreveli E., Kavtaria M., Kutateladze L., ed. Metreveli E., Tbilisi, 1963 (in Georgian).

16. Gabidzashvili E. *Old Georgian Original Ecclesiastical Literature and Bibliography of Different Branches of the Compositions*. Tbilisi, 2015.

17. *Description of Manuscripts: XII-XIX centuries, Giorgi Leonidze State Museum of Georgian Literature*. Book 1, compiled and prepared by Gadua I., Kiknadze N., Kipiani M., ed. Tvalavadze T. Tbilisi, 2016 (in Georgian).

18. *Georgian Manuscripts in the Regions of Georgia: Catalogue*. Materials for publication prepared by Gagnidze G., Gloveli S., Gogashvili D., Karanadze M., Otkhmezuri T., Chkhikvadze N., Gloveli S. (ed.). Tbilisi, 2015 (in Georgian and English languages).

19. *Description of the manuscripts of the Tbilisi Church Museum of the Clergy of Kartli and Kakheti, by Jordania F.* Book 2. Tbilisi, 1902 (in Russian language).

20. *Central Historical Archive, Description of Collections of Georgian Manuscripts*. Volume 1, compiled by Kakabadze S. and Gagoshidze P., ed. Kekelidze K. Tbilisi, 1949 (in Georgian).

21. *Central Historical Archive, Description of Collections of Georgian Manuscripts*. Volume 2, compiled by Kakabadze S. and Gagoshidze P., ed. Kekelidze K. Tbilisi, 1950 (in Georgian).

22. *Description of Manuscripts, Manuscripts of the former Museum of the Georgian Society of History and Ethnography (collection H)*. Volume 6, compiled and prepared for printing by Kasradze N., Metreveli E., Meparishvili L., Kutateladze L., Sharashidze H., ed. Baramidze A. Tbilisi, 1953 (in Georgian).

23. *Description of Georgian Manuscripts: Collection A, of the former Church Museum*. Volume 5, compiled and prepared for printing by Kutateladze L., ed. Baramidze A. Tbilisi, 1955 (in Georgian).

24. *Description of Manuscripts, Manuscripts of the former Museum of the Georgian Society of History and Ethnography (collection H)*. Volume 1, compiled and prepared for printing by Kutateladze L. and Kasradze N., ed. Abuladze I. Tbilisi, 1946 (in Georgian).

25. *Description of Manuscripts, Manuscripts of the former Museum of the Georgian Society of History and Ethnography (collection H)*. Volume 2, compiled and prepared for printing by Kutateladze L., ed. Abuladze I. Tbilisi, 1951 (in Georgian).

26. *Description of Manuscripts, Manuscripts of the former Museum of the Georgian Society of History and Ethnography (collection H)*. Volume 5, compiled and prepared for printing by Meparishvili L., ed. Baramidze A. Tbilisi,

Кутателадзе Л., под редакцией Метревели Е. Тбилиси, 1973 (на грузинском языке).

12. Описание грузинских рукописей Горийского государственного исторического и этнографического музея / составили и подготовили к печати Брегадзе Т. и Кахабришвили Ц. Тбилиси, 2002 (на грузинском языке).

13. Каталог фрагментов Грузинского национального центра рукописей им. Корнели Кекелидзе, Книга 1 / составлен разными авторами в 1978-1989 годах (не издан, на грузинском языке).

14. Грузинская рукописная книга за границей, составили Чхиквадзе Н., Каранадзе М., Кекелия В., Шатиришвили Л. / под редакцией Чхиквадзе Н. Тбилиси, 2018 (на грузинском и английском языках).

15. Описание грузинских рукописей коллекции (S) бывшего Общества распространения грамотности среди грузинского населения, Том 3 / составили и подготовили к печати Енукидзе Т., Метревели Е., Кавтария М., Кутателадзе Л. / под редакцией Метревели Е. Тбилиси, 1963 (на грузинском языке).

16. *Габидзашвили Э.* Оригинальная древнегрузинская духовная литература и отраслевая библиография сочинений. Тбилиси, 2015 (на грузинском языке).

17. Описание рукописей XII-XIX вв., Музей грузинской литературы имени Георгия Леонидзе, Книга 1 / составили и подготовили Гадуа И., Кикнадзе Н., Кипиани М., под редакцией Твалавадзе Т. Тбилиси, 2016 (на грузинском языке).

18. Грузинские рукописи в регионах Грузии: Каталог / составили и подготовили Гагнидзе Г., Гловели Ш., Гогашвили Д., Каранадзе М., Отхмезури Т., Чхиквадзе Н., изд. Гловели Ш. Тбилиси, 2015 (на грузинском и английском языках).

19. *Жордания Ф.* Описание рукописей Тифлисского церковного музея Карталино-Кახетинского духовенства, кн. 2. Тифлис, 1902 (на русском языке).

20. Центральный государственный исторический архив. Описание коллекций грузинских рукописей. Том 1 / составили Какабадзе С. и Гагошидзе П., под редакцией Кекелидзе К. Тбилиси, 1949 (на грузинском языке).

21. Центральный государственный исторический архив. Описание коллекций грузинских рукописей. Том 2 / составили Какабадзе С. и Гагошидзе П., под редакцией Кекелидзе К. Тбилиси, 1950 (на грузинском языке).

22. Описание рукописей. Рукописи бывшего Музея грузинского общества истории и этнографии (коллекция Н). Том 6 / составили и подготовили к печати Касрадзе Н., Метревели Е., Мепаришвили Л., Кутателадзе Л., Шарашидзе Х., под редакцией Барамидзе А. Тбилиси, 1953 (на грузинском языке).

23. Описание грузинских рукописей. Коллекция А, бывшего Церковного музея. Том 5, составила и подготовила к печати Кутателадзе Л. / под редакцией Барамидзе А. Тбилиси, 1955 (на грузинском языке).

24. Описание рукописей. Рукописи бывшего Музея грузинского общества истории и этнографии (коллекция Н). Том 1 / составили и подготовили к печати Кутателадзе Л. и Касрадзе Н., под редакцией Абуладзе И. Тбилиси, 1946 (на грузинском языке).

1949 (in Georgian).

27. *Description of Manuscripts, manuscripts of the former Museum of the Georgian Society of History and Ethnography (collection H)*. Volume 4, compiled and prepared for printing by Metreveli E., ed. Kekelidze K. Tbilisi, 1950 (in Georgian).

28. *Description of Georgian Manuscripts of New (Q) Collection*. Volume 1, compiled and prepared for printing by Metreveli E. and Sharashidze K., ed. Abuladze I. Tbilisi, 1957 (in Georgian).

29. *Description of the Georgian Manuscripts of the State Museums, New (Q) Collection*. Volume 3 (NN 1001-1399), ed. Natsvlisvili N. Tbilisi (unpublished, in Georgian language).

30. *Description of Manuscripts (Kutaisi State Historical and Ethnographic Museum)*. Volume 1, compiled and prepared for printing by Nikoladze E., ed. Kekelidze K. Tbilisi, 1953 (in Georgian).

31. *Description of Manuscripts (Kutaisi State Historical and Ethnographic Museum)*. Volume 2, compiled and prepared for printing by Nikoladze E., ed. Nikoleishvili M. Tbilisi, 1964 (in Georgian).

32. *Description of Manuscripts, manuscripts of the former Museum of the Georgian Society of History and Ethnography (collection H)*. Volume 3, compiled and prepared for printing by Sharashidze H., ed. Kekelidze K. Tbilisi, 1948 (in Georgian).

33. *Description of Georgian Manuscripts: Collection A, of the Former Church Museum*. Volume 4, compiled and prepared for printing by Bregadze T., Kavtaria M., Kutateladze L., ed. Metreveli E. Tbilisi, 1954 (in Georgian).

34. *Catalogue of Georgian Ecclesiastical Manuscripts from the Collection of the Institute of Oriental Manuscripts of the Russian Academy of Sciences, compiled and prepared for printing by Tseradze T. and Khoperia L.* Tbilisi, 2016 (in Georgian).

25. Описание рукописей. Рукописи бывшего Музея грузинского общества истории и этнографии (коллекция Н). Том 2 / составила и подготовила к печати Кутателадзе Л., под редакцией Абуладзе И. Тбилиси, 1951 (на грузинском языке).

26. Описание рукописей. Рукописи бывшего Музея грузинского общества истории и этнографии (коллекция Н). Том 5 / составила и подготовила к печати Мепаришвили Л., под редакцией Барамидзе А. Тбилиси, 1949 (на грузинском языке).

27. Описание рукописей. Рукописи бывшего Музея грузинского общества истории и этнографии (коллекция Н). Том 4 / составила и подготовила к печати Метревели Е., под редакцией Кекелидзе К. Тбилиси, 1950 (на грузинском языке).

28. Описание грузинских рукописей новой (Q) коллекции. Том 1, составили и подготовили к печати Метревели Е. и Шарашидзе К. / под редакцией Абуладзе И. Тбилиси, 1957 (на грузинском языке).

29. Описание грузинских рукописей Государственного музея, Новой (Q) коллекции музея. Том 3 (NN 1001-1399) / под редакцией Н. Нацвлишвили. Тбилиси (не издано, на грузинском языке).

30. Описание рукописей (Кутаисский государственный историко-этнографический музей). Том 1 / составил и подготовил к печати Николадзе Е., под редакцией Кекелидзе К. Тбилиси, 1953 (на грузинском языке).

31. Описание рукописей (Кутаисский государственный историко-этнографический музей). Том 2 / составил и подготовил к печати Николадзе Е., под редакцией Николеишвили М. Тбилиси, 1964 (на грузинском языке).

32. Описание рукописей. Рукописи бывшего Музея грузинского общества истории и этнографии (коллекция Н). Том 3 / составила и подготовила к печати Шарашидзе Х., под редакцией Кекелидзе К. Тбилиси, 1948 (на грузинском языке).

33. Описание грузинских рукописей. Коллекция А бывшего Церковного музея. Том 4 / составили и подготовили к печати Брегадзе Т., Кавтария М., Кутателадзе Л., под редакцией Метревели Е. Тбилиси, 1954 (на грузинском языке).

34. Каталог грузинских церковных рукописей из собрания Института восточных рукописей РАН / Составили и подготовили к печати Церадзе Т. и Хоперия Л. Тбилиси, 2016 (на грузинском языке).

Поступила в редакцию 13.03.2023 г.

Принята в печать 08.05.2023 г.

Опубликована 15.09.2023 г.

Received 13.03.2023

Accepted 08.05.2023

Published 15.09.2023